

POESIES

Per JOAN JOSEP ROCA i LABÈRNIA

FANTASMA

Fa almenys noranta anys
que trafego pel castell,
porto ganex i el flagell
de la clèria dels mortals.

No tinc hora per la feina
ni tinc temps per descansar,
que tenint un cos tan pobre
ni el necessito cuidar.

De les noies sóc assot,
dels cavallers sóc destrat
i del senyor que pertoca
sóc la febre i maldecap.

Encara que no tinc cos
i em vesteix un tros de drap,
tinc la ràbia del més vell
i la rialla de l'infant.

Cada cop que m'adreço
a la festa del meu goig,
en trobareu un que plora
i un que demana perdó.

Em fan més cas que al mossén
perquè em senten més a prop
i treballa per les nits
que és quan mana més la por.

Ara sóc un tros de pa,
prou torrat i reblanit,
a les velles deixo estar
i m'oblido dels petits.

Si la poncella és ben jove
i porta un vestit discret
ni li parlo ni la crido
i la xiulo ben fluixet.

Ella, normalment, somriu,
la mare que s'atabala
i el pare busca a la palla
una eina de perill.

Jo pujo paret amunt,
m'enfilo sense dir res
i l'home, rabent, m'empaita
i s'asseu quan no pot més.

Mentre la mare posa
una mica d'aigua al foc
i quan s'acaba la feina
ja té preparat el got.

Amb quatre herbes prepara
una beguda plaent,
el marit ha treballat
i la filla no té res.

L'honor ha estat guardat,
el resultat ha estat bé,
encara la tenen blanca
i és possible el casament.

Encara que sóc prou vell
per l'edat dels personatges,
em posen a dalt del cim
quan els veig en aquests tractes.

Si el senyor de prop m'ensuma,
jo passo per un moments
que ni al cel, hores més maques,
gaudeixen els innocents.

És poruc, el poca-solta,
s'ho passa de malament,
quan em nota ja s'al·loca
i tremola com el vent.

Em promet mil sacrificis,
dues egües, un gat vell,
la millor cambra del sud
i el més tendre dels anells

Però si es pensa que ric
de la peça que ell em fa,
mana tocar les campanes
i crida fort els soldats.

En fa posar una dotzena
entre dos i tretze pams;
els mana vestir de ferro
i es fa acompanyar.

Mentre camina i passeja
només ho fa pel terrat,
però si el cos no li creu
es fa públic el privat.

Tres soldats ja es maregen,
els altres senten felor,
ell apreta i fa força
i es buida el molt traïdor.

Tot ho prova, res no menja
i ho fa a la dona tastar,
és tot ell una desfeta
i, quan m'atipo, me'n vaig.

I parlant d'aquestes menges
i d'un vi que em fa morir,
m'agafa una mala gana
i es desvetlla el meu desig.

Sense gana, sense set,
sense res per esmolar,
em passen els dies buits
i envejo el treballar.

Ara quan veig el senyor
a dalt del tot del cavall,
m'agradaria ser pedra
per anar a trobar-li el cap.

De vegades em serveixo
d'un servent babau del tot
que li posa aigua al vi
i després li diu que plou.

Quan el senyor és al llit
amb ganes de lluitador,
vaig i em penjo a una orella
i li dic: Avui no pots!

Allò que tot s'aixecava
i des de lluny feia goig,
en sentir es fa esquifit
i s'amaga, a poc a poc.

La senyora decidida,
que el seu cos deixava anar,
va i li dona mitja volta
i té ganes de plorar.

Es pensa que és per la culpa
d'un cos que es va tornant vell
i de la poca batalla
ara la guerra ja es perd.

Va a classes d'equitació,
ha provat remeis més nous
però el senyor no l'estima
i sofreix del mal d'amor.

Quan els senyors només ploren
i jo em sento guanyador,
els deixo estar una setmana,
cerco brega en altres llocs.

Mai visito ca la bruixa
ni surto de processó
i encara menys em passejo
al dessota del gran sol.

Sóc bon amic del botxí,
amb ell ballo les cançons
i quan la lluna se'n va
anem a riure al cantó.

Quan passa un cavaller,
sense pressa i sense por,
li parem una traveta
i el fem caure ben rodó.

Ell, furiós, s'aixeca prompte,
vol d'espasa fer un mal cop,
però en veure qui el provoca
s'apainaga més bé tot.

Si la festa és senyalada,
surto sempre ben dormit,
no fóra que algun marit
reconegué qui l'enganya.

Això és correcte i es paga
amb pena de cinquanta anys,
un segle fent bona cara
i després tornar a ser humà.

És un Déu massa valent
per no creure'l de seguida,
de fantasma tinc la vida
i és millor no ser imprudent.

ANIMETA

I quan arriba la nit,
surto sempre inoportuna,
sense pressa, sense abric
i dessota de la lluna.

No sé ja mesurar el temps,
que és despesa mentidera,
de la calor vaig al fred,
de l'oliva a la verema.

Vaig viure en aquest castell,
des de la primera pedra
i vaig passar per la vida,
sense ganes, sense pena.

El meu pare fou servent,
la mare fou costurera,
cosia vestits preats
i menjava quan ho feia.

No tenien altra cosa
que una cambra petita
i poc temps per descansar
que el treball era la festa.

Jo vaig créixer entre pallús,
entre gana i gran saviesa,
que callar i fer-se el mut
era signe de consciència.

Ni vaig aprendre de lletra,
que llegir era feblesa
i vaig raure entre olivars
i mirant aquesta terra.

Quan ja tenia deu anys,
el pare que m'ho comenta:
Hauries de ser soldat
que no és una mala feina!

Soporto així la nova
i ara dormo entre la pena,
em desperto a milja nit
i prego sortir d'aquesta.

El bon Déu, que m'escolla,
em proposa un pacte ferm:
Fent el senyor bondadós,
el tornaré més valent!

Per aprendre aquest ofici
he de donar força cops,
uns al cap, altres a terra
i punxar com el millor.

Si l'aprenc i tot va bé,
Ell demanarà el seu tros:
Si no guanyo la juguesca,
em treurà de tot el món!

Vaig anar castell amunt,
per conquerir aquella empresa,
i vaig posar-m'hi de pressa
per provar d'arribar bé.

Així vaig anar a la tasca
de fer dolç el meu senyor,
Déu del cel ho demanava
i qui obeïa era jo.

Vaig sentir-me molt vençut,
en trobar un treball tan fred,
el senyor ni em parlava
i es mantenia distret.

Va passar el temps preciós.
el bon Déu que vol els guanyos,
jo li parlo de l'empenta,
de la força, del que faig.

Però Déu ja no m'escolla,
el meu fruit ve a buscar,
jo demano un xic de temps
i em diu que ja no n'hi ha.

Com em vaig posar a plorar,
el bon Déu atén la queixa
i em diu: Si et vols quedar,
aniràs d'ànima amb pena!

Però si algun dia trobo,
un senyor que tingui cor,
el gran Déu treurà la pena
i podré fugir d'un cop.

Un malí d'hivern em porta
al capdamunt dels merlets
i darrere d'una empenta
abandono el plorar més.

M'enterren sola una pedra,
al dessota d'una creu,
la mare que es desespera,
el pare que no té veu.

Quatre vénen al sepeli,
un capvespre depriment
i després de posar terra
se'n tornen cap al castell.

Em passo dues setmanes
allitat sense menjar
i endevino que la gana
ha fugit del meu costat.

Un capvespre m'ho demana
la gràcia de ser estimat,
surto de la meua estança
i cap al castell me'n vaig.

Trobo que la mare amb l'olla,
el pare, a taula estant,
va jugant amb la cullera
i espera que arribi el plat.

La mare sent la presència
d'aquell fill que estima tant
i somriu en portar l'olla
plena d'un pobre sopar.

El pare, que se n'adona,
que la dona ja es refà,
sent un polsim d'alegria
i desitja un cel més clar.

No el que veu cada dia
amb els núvols de la por,
de la ràbia que no els deixa
perquè el fill era el tresor.

Ara m'assec a la taula
i mentre passa el sopar
me'ls miro i em sento encara
sense ganes de plorar.

Passen dies, passen llunes,
torno a casa dels parents,
ara els trobo més unils,
jo em trobo més content.

Quan endevino que els pares
poden sortir del seu mal,
vaig espaiant les visites
i em preparo per lluitar.

Em trasllado a la torre
per tal d'obrir el meu treball,
vull aprendre com canvia,
del senyor, el seu pensar.

Trenca l'alba, es desvetlla,
tracta a tots de malfeiners,
demana furiós la menja
i es desfà dels més fidels.

El miro, prenc bona nota,
el segueixo allí on va,
estudio el que pertoca
i em preparo per demà.

Sempre hi ha una hora tova
en què tot sembla més pla,
no cal dir, em cal trobar-la
i aquest deure he d'acabar.

El segueixo de cacera,
l'acompanyo si va al mar
i no el deixo quan ell puja
a la serra del Montsià.

Allí va quan vol la fresca
d'un estiu de mal passar,
la muntanya sempre espera
i allí és dolça nostra vall.

Han passat ja les mesades,
fins dos anys ens han deixat,
el senyor segueix ben bèstia
i no puc complir el manat.

Ara m'espero que mengi,
que badalli i tingui son,
em poso a ran d'orella
per cantar-li una cançó.

Alguns dies presumeixo
i m'enfilo pel castell,
em penso que ja febleja
però encara no és prou vell.

Li he posat grapats de palla
per a fer-li el pas suau,
li he contat bones mentides
i no sé com s'ha escapat.

Encara que no hi ha pressa
al regne on ara visc,
tinc ganes de veure el món
que hi ha darrere d'aquí.

Ara us demano a tots
per si em voleu ajudar:
Com fer caure aquest senyor
en el regne del dubtar?

Si dubta, està encetada
la portella del més fort,
és qüestió de fer punxada
i obrir el regne de la por.

Si la carn porta feblesa
el camí serà prou curt,
el senyor farà fallida
i es tornarà un xic més dolç.

I quan la dolcesa ja regna
en el més dedins del cor,
és fàcil anar per feina
i finir de triomfador.